

ÅPEN HØRING OM LUND-RAPPORTEN

- Alle opplysninger må sjekkes

„Man kan ikke kjøpe alle påstander”

Stortingets visepresident
Edvard Grimstad

– Alt som Oddmund Hammerstad har opplyst i den åpne høringen må sjekkes og kontrolleres, sier Stortingets visepresident Edvard Grimstad (sp).

OLAV TRYGGE STORVIK
ROLF ØHMAN (foto)

Meningene var delte etter at tidligere statssekretær Oddmund Hammerstad hadde forklart seg om de hemmelige tjenester i den åpne høringen i Stortinget i går.

– Man kan ikke kjøpe alle påstander, men det blir et forvidabelt arbeide å kontrollere dette, sier Grimstad, som er medlem av kontrollkomiteén.

– Det fremkom ikke nye opplysninger med relevans til hva komiteén bør legge vekt på, mener Gunnar Skaug (a) som antyder at Hammerstad har et snev av paranoia. Dag Jostein Fjærvoll (kr.f.) mener Hammerstad er troverdig inntil det motsatte er bevist.

Trond Johansen

I løpet av høringen kom han også med kraftige karakteristikk og insinuasjoner mot regjeringsmedlemmer, andre politikere, pressefolk og enkeltpersoner – blant andre Trond Johansen, tidligere seksjonssjef i E-tjenesten.

Hammerstad gjentok i høringen tidligere påstander fra flere hold om at Trond Johansen, sjef for seksjon D, nærmest byg-

med. Det lyktes ikke Aftenposten å få noen kommentar fra Trond Johansen i går kveld.

«Frekk og misvisende»

Forsvarsminister Jørgen Kosmo kom med «frekk og misvisende» informasjon til komiteén før jul, hevdet Hammerstad. Han betegnet det som en «hvit løgn fra den kalde krigens tid» at E-tjenesten står under full nasjonal kontroll. Han mener det vil fremgå av Karstad-utvalgets rapport at så ikke er tilfelle. Hammerstad var selv medlem av utvalget, men både forsvarsminister Jørgen Kosmo og tidligere forsvarsminister Per Ditlev-Simonsen hevder at rapporten ikke kan kaste nytt lys over kontrollkomiteéns arbeide, og at en offentliggjørelse vil skade rikets sikkerhet og samarbeidet med andre lands hemmelige tjenester.

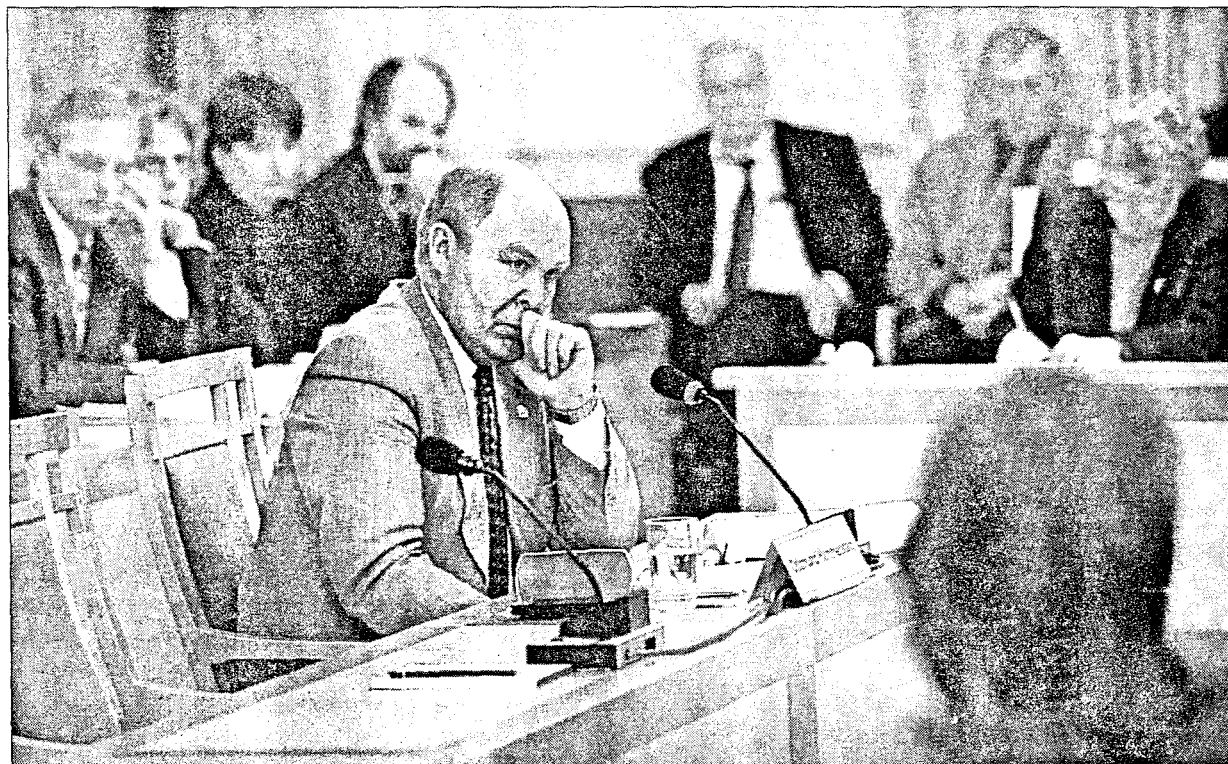
Jørgen Kosmo sier til NTB at han har gitt «sannferdig» informasjon til kontrollkomiteén.

– Jeg har ikke holdt tilbake noen opplysninger som er av en slik form at det kunne legges frem i åpen høring, sier han.

Uten nasjonal kontroll

Hammerstads sentrale teser er at Forsvarets E-tjeneste ikke står under full nasjonal kontroll. Han mener at deler av tjenesten, okkupasjonsberedskapen eller det såkalte Stay Behind-nettet er dessuten unndratt demokratisk kontroll og opererer på egen hånd.

Som eksempel på hvor ønskelig det er med sterkere nasjonal kontroll nevnte Hammerstad den sovjetiske krysser-raketten som ble skutt ut fra en

KRITISK: Meningene var delte etter at tidligere statssekretær Oddmund Hammerstad forklarte seg om de hemmelige tjenester i den åpne høringen i Stortinget i går.

AVVISER:
Per Ditlev-Simonsen

TROVERDIG:
Dag Jostein Fjærvoll

MYE GJENSTÅR:
Edvard Grimstad

INTET NYTT:
Gunnar Skaug

SJOKKERT:
Jan Ingebrigtsen

AVVISER:
Jørgen Kosmo

„Kort sagt

De har faktisk forsøkt å føre offentligheten bak lyset.

Oddmund Hammerstad om Nygaard Haug-utvalget

110748

de opp sitt eget apparat i nær kontakt med Arbeiderpartiet. Ifølge Hammerstad ble Johansen på et tidlig tidspunkt etter 2. verdenskrig opplært av nazi-generalen Reinhard Gehlen, den legendariske sjef for etterretningsorganisasjonen «Fremde Heere Ost».

Trond Johansen «bygget opp et mønster» i Norge etter mye av det samme som Gehlen, hevdet Hammerstad i går. Han bygget opp et kontraspionasjennett og han holdt kontakter til andre lands E-tjenester. Han drev irregulær virksomhet og pleide kontakter med politikere og journalister, var en av de påstander Hammerstad kom

ubåt og suste inn over norsk område nyttårshelgen 1983/84.

Det tok drøyt fire dager før norske myndigheter fikk informasjon fra USA som gjorde det mulig å typebestemme raketten. Hadde det blitt en mediesak ville norske myndigheter ha befunnet seg i en situasjon hvor de ikke kunne si noe om dette. – Vi hadde ikke kunnet håndtere det, det kunne blitt en krisehåndteringssak ut av det, sa Hammerstad.

– Feilinformasjon

– Dette er direkte feilinformasjon, sier daværende E-sjef Jan Ingebrigtsen. – Det var få

AKTIV: Ifølge Hammerstad ble Trond Johansen kort etter krigen opplært av nazi-generalen Reinhard Gehlen, sjef for etterretningsorganisasjonen «Fremde Heere Ost».

politikere til stede som kunne kommentere hendelsen, statsministeren var på fjellet. Vi regnet med at det ville bli en mediestorm, og vi hadde en kort

konferanse og ble enige om å slippe ut nyheten 2. nyttårsdag. Det var ikke snakk om å sende dette til USA. Jeg er sjokkert og lei meg over Hammerstads på-

stander, sier Ingebrigtsen som opplyser at statssekretærer aldri slapp inn i E-tjenesten. Bare statsrådene ble orientert om saker av sensitiv art.

Lillehammer-saken

En sentral påstand fra Hammerstads side var at da Mossad sendte sine agenter til Lillehammer og drepte Ahmed Bouchiki, befant palestineren Salameh, som Mossad egentlig var på jakt etter, i Bergen under beskyttelse av CIA. Hammerstad mener det er utenkelig at Mossad kunne operere i Norge uten sjefen for E-tjenestens vitende og samtykke.

Dessuten er dette en tjeneste som arbeider klandestint (i det skjulte). Den kan dette med å skyve tingene ned på dypet.

Oddmund Hammerstad om Forsvarets E-tjeneste

Det man foretar seg, er såpass fantastisk at man regner ikke med at folk tror på det.

Oddmund Hammerstad

De som driver dette spillet, er moralske og menneskelig pygmeer.

Oddmund Hammerstad

Jeg finner det betryggende, jeg, at vi har tenkt igjennom situasjonen dersom vi igjen skulle bli okkupert eller angrepet.

Carl I. Hagen

Det har vært relativt rask bråstopp hver gang han har vært borti det.

Oddmund Hammerstad om Lasse Qvigstad og Lillehammer-saken

Synes du jeg skal sminke meg?

Ragna Berget Jørgensen om et mulig møte med Hammerstads informanter

Jeg har også vært hjemme hos ham og sett hvordan pærer og TV-apparater pulser.

Oddmund Hammerstad om Hans Henrik Ramm

Jeg ville nok blitt en spesiell rådgiver for Kosmo, for å si det sånn.

Oddmund Hammerstad om sin interesse for departementsrådstillingen i Forsvarsdepartementet.

Ingen bløtkake fra Førde

Den bløtkaken Trond Johansen skal ha fått av Einar Førde, kan ende opp i fjeset på Oddmund Hammerstad.

**GUNNAR MAGNUS
ASLAK BONDE**

Under høringen trakk Hammerstad frem Einar Førde og VGs politiske redaktør Olav Versto som personer med «intimt» forhold til Trond Johansen i Forsvarets E-tjeneste.

For å underbygge dette, sa Hammerstad at Førde troppet opp med bløtkake for å feire at Johansen ble «frikjent» av Lund-kommisjonen, og at Førde og Johansen dro sammen til Moskva for å se på KGB-arkiver. Dessuten skulle Johansen ha fulgt Verstos barn hjem fra barnehaven.

Men Førde sier Moskva-turen

foregikk i lag med NRK-medarbeider Jahn Otto Johansen. – Og jeg har aldri vært i nærheten av å oppsøke noen arkiver.

Da han dro hjem til Trond Johansen, var det i et 71-årselskap. – Jeg hadde definitivt ikke med bløtkake, sier Førde.

– Ikke gave en gang?

– Det var visst en flaske vin.

Likevel fastholdt Hammerstad påstandene: – Jeg har mine sikre kilder, sa han etter høringen – og tilføyde: – Jeg får sjekke igjen med kildene og selvfølgelig gi Einar Førde en selvfølgelig unnskyldning, dersom det skulle vise seg at jeg har tatt feil.

Førde tok kontakt med Johansen på 1970-tallet for å søke råd. Senere har kontakten vært sporadisk. – Jeg vet ikke om jeg er subjekt eller objekt, sier han muntert.

Versto forteller: – I mange år har jeg hatt journalistisk kontakt til Trond Johansen, slik jeg

har hatt til hundrevis av størrelser i samfunnet.

Han er opprørt over at barna trekkes frem: – Jeg synes det grenser til det uanstendige at Stortinget tillater at det blir tema i en høring om påståtte forbrytelser.

Versto sier Johansen bor i nabolaget, og at familiene hjalp hverandre med henting av barn og barnebarn.

Ifølge Hammerstad bekræftet Versto at München-terroristen Salameh var i Bergen. Versto forklarer at han bare hadde hørt rykte om dette.

De to møttes fordi VG gjerne ville få frem opplysninger fra Hammerstad, hvis han kunne dokumentere dem. – Det kunne han ikke, sier Versto, som mener de fleste påstandene fra høringen er sjekket og tilbakevist.

Førde observerer: – I den utstrekning han bruker meg som eksempel, kan jeg ikke se at det gir noe korrekt bilde.

TILBAKEVISTE:
Einar Førde

- Solid inntrykk

Kontrollutvalget vil undersøke Hammerstads påstander: – Han ga et solid inntrykk, sier utvalgsleder Per N. Hagen

ASLAK BONDE

– Jeg mister nesten pusten når jeg tenker på de oppgaver som ligger foran oss, sa lederen for Stortingets kontrollutvalg for de hemmelige tjenester etter høringen i går.

Han vil gå nøye igjennom det stenografiske referatet med alle Hammerstads påstander og så sette opp en prioritert liste over hva utvalget bør granske:

– Slik Hammerstad ordlegger seg, må vi forutsette at det kan være irregulær virksomhet i E-tjenesten også i dag, og da må vi undersøke det.

– Synes du Lund-høringene i dag tok en ny vending?

– Ja, jeg synes i hvert fall at Hammerstad både ga et solid inntrykk og at han viste at han har betydelige kunnskaper på dette området. Dessuten viste han en åpenhet som ikke alltid har vært tilfelle tidligere i disse høringene.

Per N. Hagen understreket deretter at Hammerstads utsagn ikke ga noen direkte indikasjon på at det skjer noe ulovlig i den militære etterretningstjenesten i dag.